

*Dansk Forening
for ældre Lystfartøjer*

Nr. 84, maj/juni 2005

Kom til sommer- stævne i Nykøbing Sjælland

LA-krydserne vil gerne være med, læs side 14
Ubehageligt tema: Pæleorm, læs side 8

Bundmaling og pæleorm

Af Jørgen Heidemann

Emnet blev kort præsenteret ved vor generalforsamling i år. Jeg har ikke særlig biologisk eller teknisk sagkundskab for dette område, men prøver at finde den viden, jeg mangler – og nyttiggøre den, d.v.s. prøve at omsætte til en fornuftig løsning af de store problemer, vi meget nemt kan komme til at stå i.

Medlemmer, der har sådant kendskab, må meget gerne give os vink derom.

Nugældende cirkulære varslede forbud fra 31 januar i år mod malinger med indhold af biocider, d.v.s. en kortvarig frist til at udvikle giftfrie malinger eller helt andre metoder.

Efter afprøvning af forskellige metoder og produkter var det allerede sidste efterår klart, at "de vises sten" ikke var fundet.

Enten virkede de ikke godt nok, eller også var de (undervands-borstemaskiner) sindssygt dyre og ikke særligt effektive eller praktisk helt uhåndterlige (optagning og afrensning hver 3-die uge) – og dertil ressourcekrævende. Man var i DS ganske betænkelige ved situationen.

Her i vinter forlød det påny, at nu havde en producent fundet en helt ugiftig, virksom maling. Men : hvis der ingen gift er, hvad holder så pæleorm væk fra vore både ?

Vore småhavne har de senere år har haft meget betydelige udgifter af at udskifte bro- og fortojningspæle som pæleorme (i virkeligheden en aflang muslingeart), det krapyl, har odelagt. Selv tropisk hårdttræ som azobé, der har været regnet modstandsdygtig, er i visse tilfælde angrebet. Dog kun, hvor azobéen ikke har været af

bedste kvalitet. Men vore både er jo slet ikke en gang bygget af så modstandsdygtigt træmateriale.

Det opklaringsarbejde, som DFÆL er begyndt på, har ikke vist nogen endegyldig vej. Der er fundet en rapport fra en række afprøvninger af virkningen af imprægnering af træmmer med 3 forskellige oliearter, der tilsyneladende nedsætter angrebene, men de er ikke totalt standset.

Der er dog forskellige ting, som undersøgelserne burde have medtaget – eller burde tages op i en evt. opfølgende undersøgelse. Det vil vi arbejde videre med.

- Er en træoverflade, der har et helt tæt lag primer, tilstrækkeligt forsegle?
- Hvad sker der ved en sådan beskyttelse ved småskader: afskalninger, revner, ridser o. lign. – er de åbne porte for angreb ?
- Hvor købes de evt. egnede olier ? – pris ?
- Kan virkningen af oliebehandlingen bedres til fuld effektivitet ved at tilsætte giftstoffer til imprægneringsolien,

som man så forsegle med en ugiftig primer udenpå, der normalt vil afskære giften til at trænge ud i miljøet og derfor være en for miljøet "spiselig" løsning ?

- Pæleormsforsøgene omfattede ikke biocidfrie bundmalinger.
- Hjælper det nok at tage træmmer (både) på land om vinteren (det møder jeg i vor havn nogle, der mener, men er personligt skeptisk: "...for de gamle, som faldt, er der ny overalt..."), så træet tørrer ud og evt. nedkøles til frost ?
- Kunne man forbedre tæthed af primere ved tilsætning af skælagtige partikler, der lejres ovenpå hinanden, d.v.s. etablering af en rent mekanisk barriere ? – eller er det allerede sådan, de i dag kommercielt tilgængelige primere er opbygget ?
- Dette spørgsmål er egentlig affødt af en idé om at benytte metallisk kobberpulver som tilsætning til f.eks. epoxyprimer. Personlig tror jeg dog ikke på rent kobbermetalpulver som aktiv-stof, sådanne stoffer er næppe renmetal, men kemiske kobberforbindelser. Hvis en sådan behandling virker, er det sikkert kun, fordi den danner

en uigennemtrængelig membram – jeg kunne frygte, at epoxy's smidighed ikke er god nok til at harmonere med træets bevægelser.

- Dersom vi ser på den måde, de fleste af os har bundbehandlet (x lag primer + y lag antibegroningsmaling) : er der så en vis nærvirkning fra tilgrænsende arealer med intakt giftig bundmaling af de nyeste (ikke så effektive) typer, som kan holde krapylet borte fra begrænsede, ubeskyttede områder, hvor behandlingslagene er skadet?

- Eller er vi nødt til at plædere for fortsat adgang til kraftigere sager?

- I så fald (hvis vi træbådsfolk får lov): er vi tilstrækkeligt mange til at udgøre et marked, som fabrikanterne er interesserede i at betjene? – og til en rimelig pris?

- Hvis der ikke kan sælges tilstrækkelig meget biocidbundmaling til os, kunne vi så få en særordning, som tillader os giftigt tilsætningsstof at iblande ordinær ugiftig bundmaling?

Der er nyligt udsendt høringsforslag om, at nuværende bekendtgørelses frist udsættes i 3

år, indenfor hvilke der bliver lidt bedre tid til at oplede egne produkter og fremgangsmåder.

Dansk Sejlunion, der repræsenterer meget bredere end DFÆL, har engageret sig kraftigt i dette, så det generelle begroningsproblem er i så gode hænder dér, at vi i DFÆL ikke behøver at gå ind i det, men kan koncentrere os om pæleorm m.v. specielt for træbåde. Vi var 3 fra bestyrelsen til møde 15 april i DS, som til vor glæde har god forståelse for at medtage pæleormsproblematikken i det videre forløb.

Vi kan i DFÆL ikke selvstændigt gennemføre egentlige undersøgelser, men har udtrykt vor villighed til at medvirke, så vidt vi formår.

Læs mere

Du kan læse mere om forslaget til nye regler om bundmaling. Det kan du gøre på Miljøstyrelsens hjemmeside. Gå ind under www.mst.dk, klik på søgning, skriv bundmaling, så får du en liste med emner, og øverst er forslaget til bekendtgørelse.

DFÆL: Udtalelse om bundmaling

Miljøstyrelsen har netop gennemført en høring om en ny bekendtgørelse om bundmaling. DFÆL arbejder sammen med Dansk Sejlunion i sagen. Her kan du læse DFÆL's høringssvar til miljøstyrelsen:

Dansk forening for ældre lystfartøjer skal hermed komme med bemærkninger til: Udkast til ændring af bekendtgørelse om bundmaling.

Udsættelsen af ikrafttræden af bekendtgørelsen om "Forbud imod brug af biocidholdigt bundmaling" hilses velkomment, idet der for nuværende desværre ikke ses brugbare alternativer, og en yderligere udvikling af ikke biocidholdig maling kræver tid.

Foreningen skal samtidig påpege, at der for foreningens medlemmers både, såvel som for andre træbåde, ikke alene er tale om hindring af begroning, men også om hindring af nedbrydning af træet i skroget forårsaget af såvel biologiske processer som angreb af pæleorm.

Foreningen frygter, at bundmalinger der ikke hindrer pæleorms angreb, vil blive et endog særdeles alvorligt problem overfor den del af den danske kulturarv, som træbådene repræsenterer, og som det i forvejen er vanskeligt at bevare.

Foreningen skal på baggrund af ovenstående anbefale den foreslåede udsættelse af bekendtgørelsen, men samtidigt anbefale, at der i forbindelse med en fortsættelse af forsøgsrækken, eller sideløbende dermed, foretages en vurdering af de nye malingers virkning overfor pæleorm, samt udvikling af øvrige præventive foranstaltninger overfor pæleorms angreb.

Foreningen deltager gerne aktivt i en forsøgsrække.